

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Христо Иванов Етрополски

Национална художествена академия

върху дисертационния труд за присъждане на научната и образователна

степен „**ДОКТОР**“

по професионално направление

2. 2. История и археология (Археология – Методи в археологията)

на тема

„Археометрично изследване и реконструкция на бронзови предмети

от днешна Югоизточна България, I – VII в. сл. Хр.“

на докторант Виолета Пламенова Караилиева

Представеният ми за рецензиране научен труд, е в обем на основния текст от 246 страници и 17 страници библиография от 192 източника на кирилица и латиница. Добавени са и 60 страници фототабла, както и три приложения от 13 страници с резултати от научни изследвания.

Всяка дисертация е “образователна и научна степен”. По първата част на това определение докторантката се е справила с правилно избраните методи и подходи към темата. Гарант за това са проучванията чрез литературния обзор, описаните примери за сравнение и проведените анализи.

Втората част, свързана с научни изследвания, е преди всичко избирането на “необходимите и достатъчни” изследвания. Необходимите методи за изследване са приложени, а колкото до “достатъчните” това е

въпрос на възможност за пробовземане, достъпност на анализа, възможност за интерпретация и не на последно място – възможност на финансиране. Всичко това в контекста на идеята за културно наследство, съхраняване на неговата физическа и нематериална цялост, невъзможност за пренасяне, провеждане на аналитични експерименти и др. Тук добро попадение е фактът, че има фрагментирани елементи от съдовете, което е дало възможност за прилагане на деструктивния спрямо оригиналната структура метод “изработване на металографски шлифове” (към първата част “необходими” анализи).

Резултатите от изследванията са дали възможност за провеждане на “реконструкция на бронзови съдове (...)”. Това се вижда както от състоянието на предметите, така и от “реставрационните протоколи за извършване на тази дейност”.

Образователната програма е изпълнена, приложен е необходимият обем от изследвания, допринесли за проведената комплексна реставрационна работа. Оставен е архив от “реставрационни протоколи” и аналитични изследвания, както и възможните аналитични обобщения.

Представен и автореферат от 29 страници, който коректно отразява съдържанието на дисертацията. В него авторката е отбелязала осем претенции за научни приноси. Към тях имам следните забележки:

- Не приемам принос 3, тъй като с едно изследване е абсолютно невъзможно установяването на „вида“ на суровината, още повече, че металът е бил получаван и чрез претопяване.
- По отношение на реставрационните програми за „социализация“ на реконструиранияте предмети – в случая те не са за повторна употреба, а са само музейни експонати и е могло да бъде избегната употребата на необратими материали (епоксидни и полиестерни смоли).

Докторантката е представила две публикации по темата на дисертацията, които отговарят на изискванията.

Внимателната преценка на постиженията, изпълнената образователна програма и успешно извършените реконструкции на обектите, както и на посочените забележки ме убеждават уверено да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на докторантката Виолета Пламенова Караилиева „Образователната и научна степен „Доктор“.

9.10.2023 г.

С уважение:

/проф. д-р Христо Етрополски/